

0545

ישיבה י"א - אה"צ

הישיבה נפתחה בשעה 15.45עדותו של מר מרדכי גזיתהיו"ר אגרנט:

מה השם המלא?

גזית:

מרדכי גזית.

היו"ר אגרנט:

אתה מצהיר בהן צדק לומר את האמת.

גזית:

מצהיר.

היו"ר אגרנט:

אבקש ממך להגיד לנו, תפקידך הוא מנהל כללי של משרד

ראש הממשלה?

גזית:

כן.

היו"ר אגרנט:

ממתי?

גזית:

מ-15 במרס השנה.

היו"ר אגרנט:

אתה יכול לומר לנו בקיצור מה הרקע שלך והתפקידים

שמילאת בעבר?

גזית:אני חייב להוסיף, זה מנהל משרד ראש הממשלה ~~אצא~~ויזעף מדיני של ראש הממשלה. הרקע ~~אכללי~~ היחודישל ~~הממשלה~~ אני ~~אני~~, החל מ-1949 כשהצטרפתי למשרד החוץ שרתי בתחילה כחל-אביב,

משם עברתי ללונדון לשגרירות ב-1952 עד 1956.

היו"ר אגרנט:

באיזה תפקיד?

גזית:

מזכיר ראשון. ובאמצע הייתי ארבעה חודשים ממונה

על הצירות שלנו כרגזון ב-1955, למשך ארבעה וחצי

חודשים. ומ-1957 הייתי מזכיר מדיני ומנהל לשכה של שרת החוץ גולדה מאיר,

0546

ישיבה י"א - אתה"צ

מררכי גזית:

ובשנים 1960 עד 1965 הייתי ציר בשגרירות שלנו בוואשינגטון, ומ-1965 עד 1967 פמונה על הסערך המזרח-חיכוני במשרד החוץ בירושלים, עד כחודש לפני מלחמת ששה הימים. אחר כך למעשה הייתי בתפקיד לא מוגדר, כי חשבתי על "שכתון וכתיבה מחקר, אבל המלחמה קצח הפריעה. הייתי במחקרים שונים בתפקיד של יועץ במשרד החוץ עד שעברתי למשרד הקליטה בסוף 1968; הייתי שם כשנה וחצי עד מאי 1970, שם הייתי המסנה למנהל הכללי, וחזרתי למשרד החוץ בתפקיד של סגן המנכ"ל לענייני ארה"כ, ובינואר 1972 נחמניתי מנהל כללי של משרד החוץ עד לשינוי הקשור בתפקיד הנוכחי.

היו"ר אגרנט:	זה עד מתי?
גזית:	קצח לפני ה-15 במרס 1973.
היו"ר אגרנט:	אז פזנית לתפקיד הנוכחי?
גזית:	כן.
היו"ר אגרנט:	מה השכלתך?
גזית:	מוסמך האוניברסיטה העברית.
היו"ר אגרנט:	כאיזה מקצועות?
גזית:	ארכיאולוגיה, כמקצוע ראשי. יש מה מישהו שמחייך.
היו"ר אגרנט:	איך תוכל להגדיר את התפקידך ואת סמכויותיך?
גזית:	לתפקיד הייתי אומר שני צודים עיקריים: אחד זה תפקיד ניהול המשרד, שהוא משרד שאני קורא לו כעצם משרד קונטרטריבי, כיוון שהוא מכיל בקרבו יחידות מפחידות שונות החל מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה וגמור כיועץ ראש הממשלה לנוער במצוקה, כשהמסגה היא להעמיד בראש יחידה כזאת מן היחידות הללו תמיד אדם שיכול לנהל את היחידה הממשלתי הזאת. הסטטיסטיקאי הראשי פמונה על הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. יש לנו למשל

0547

ישיבה י"א אחה"צ

מרדכי גזית:

המועצה המדעית למחקר ולפיתוח שעומד כראש אדם שיש לו קווליפיקציות למלא תפקיד כזה. כך שתפקיד המנכ"ל במשרד הזה הוא תפקיד שונה לפי טבעו מהמקובל במשרדים אחרים.

היו"ר אגרנט: אהה ספקה על עבודת היחידות האלה? או עבודת ראשי היחידות האלה?

גזית: אני מסביר זאת עכשיו - אי-לזאת מתבקש הרבה פחות ניהול ופיקוח מאשר המקובל במשרדים אחרים מהמנהל הכללי לגבי יחידות כאלה. אבל כימים כתיקנס לא בימי מלחמה וכו', משקיעים ודאי המנכ"לים - אני מדבר עכשיו על ההתפתחות של 5 השנים האחרונות של התפתחות משרד ראש הממשלה, חלק מזמני מוקדש גם לניהול. רק על דרך ההמחשה, כדי להסחיש ולחה דוגמה: הסטטיסטיקאי הראשי, למשל, מקפיד - הקפיד יותר נכון - עד למלחמה ששה הימים לבוא כל שבועיים, שלושה שבועות לדיון ולצפות סמני לקצה עזרה בענייניו. למשל - אם יש מחסור בכוח אדם; הוא נמצא ממש במשבר - מסבך בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - בדרך החיכוך. בדרג של מנהלי מדורים ומחלקות זה בסדר, אבל בדרג שמעל לזה חסר כוח אדם והוא רצה לדעה במה אני יכול לעזור. או בעיה תקציבית למשל, סיוע מהאוצר וכו'. אבל אני חושב שהמנכ"לים הקדישו לזה יחסית מעט זמן לצד זה של העניין. דומני שאני הקדשתי לזה קצת יותר זמן מקודמי עד ל-6 באוקטובר.

זה צד אחד של התפקיד. הצד השני זה התפקיד המדיני. אולי אני חייב מיד לומר שיש אולי צד שלישי או חצי צד שלישי כזה, שהוא קשור עם התפקיד המדיני, וזה התפקיד של לשכת ראש הממשלה. קשה מאד להפריד בין תפקיד היועץ המדיני לבין התפקידים הקשורים בלשכת ראש הממשלה. זה קשה מאד. ולשכת ראש הממשלה צריכה קודם כל לדאוג לכל השרותים המאפשרים את העבודת ראש הממשלה. יחד עם זאת יש לשלם כך צוות מיוחד.

היו"ר אגרנט: בשביל לשכת ראש הממשלה?

ישיבה י"א - אהה"צ

מדרכי גזית:

כשכיל לשכת ראש הממשלה, כן. צוות שאני הרחבתי
 אותו, יותר נכון אולי לא הרחבתי אותו אבל החזרתי
 אותו לחקנו, הכאחי שני אנשים בעצם אולי שלושה אפשר לומר. אבל כדי לחזור
 לתפקיד של היועץ המדיני ככל תפקיד כזה הוא לא מוגדר, הוא לא יכול להיות
 מוגדר, אבל אולי מפני שהוא כל-כך משולב בתפקיד של לשכת ראש הממשלה, שקשה פה
 לעשות את ההפרדה. אני חושב שהוא קצת מעבר למה שמקובל לגבי היועצים, בעיקר
 לגבי יועצים מתוסכלים. לא שאני אדם לא מתוסכל, אני בהחלט מתוסכל, אבל יועץ
 רגיל הוא עוד יותר מתוסכל. אפשר להרחיב כמובן, אבל אני רוצה להעצר כאן.

היו"ר אגרנט:

אתה יכול לומר לנו קצת על התפקיד של יועץ מדיני:
 חוכן התפקיד, באיזו מידה אתה מיעץ ומשפיע, האם יש לך
 איזו השפעה שהיא על החלטותיה של ראש הממשלה, ובאיזו מידה היא פסטייעת בעצה זו.

גזית:

קודם-כל עובדים בצמידות רבה, אבל אני אנסה לתאר
 את זה. טמה זה מורכב.
 יש ללא ספק אלמנט גדול שסמו דיווח, תדרוך ודיווח.
 יש אלמנט שני שסמו הכנה ניירות או ניסוח מברקים.

לסקוב:

ניתוח?

אולי גם ניתוח, אני אמרתי ניסוח, יש גם ניתוח קודם
גזית:
 לזה אני מקודה.

היו"ר אגרנט:

ניתוח מברקים שאתם שולחים?

ומסמכים. ראש הממשלה כותבת שדר למזכיר המדינה או
גזית:
 לנשיא ארה"ב, מישהו צריך להכין סיוטה בתהליך הזה
 ודאי שהיועץ המדיני נוטל חלק.

היו"ר אגרנט:

אתה מנסח את זה?

מדרכי גזית: חלוי, יש מקרים שאני מנסה.

היו"ר אגרנט: יש מקרים שאחה מחקן ניסוח?

גזית: כן. לפעמים אני מנסה כוחי בהכנה נאום בשביל ראש הממשלה, נאום מדיני. אני יכול לתת דוגמה שנכשלת ואני יכול לתת דוגמה שהצלחתי. אבל אני חושב שזה לא רלוונטי כרגע. יש ללא ספק דו-שיח מהמיד, יותר פורה פחות פורה, יותר מספק, פחות מספק בעניינים שונים, מספק מבחינת ראש הממשלה ומספק מבחינתי. באיזו מידה היא שבעת רצון היא צריכה לשפוט. כלומר, כשאני מביא עניינים ואני מציע משהו או שהיא מביאה עניינים ואוסרת: תראה, אולי הכדוק, או "מה דעתך"?

היו"ר אגרנט: בנוגע לנושאים המיוחדים שמעניינים אותנו, תוכל לספר לנו באיזו מידה אתה משתתף בהכנת המידע המודיעיני

שנוגע לראש הממשלה?

גזית: החומר המודיעיני בסוכן המוגדר היטב והצר הוא אינו נושא לדיווח שלי, אלא אם כן כאשר מטשטשים אתחומים. גזית בחקופת המלחמה, אלא אם כן כאשר זה מקרי, נאמר | המזכיר הצבאי איננו והוא מטען לי או - לא חשוכה הדרך - והוא אומר: הנה, אני מפנה את חשופת לכך, אנא - כי אני נמצא ליד ראש הממשלה, נאמר שהוא בחל-אביב או משהו מעין זה. במקרה זה אני לפעמים מביא או חבר אחר מביא איזה מידע. אבל התומר כשלעצמו אינו חומר שלגביו יש לי אחריות דיווח. אני רואה אותו אבל אין לי לגביו אחריות.

יריין: את כל החומר אתה רואה?

גזית: טוב, המלה הזאת הכל חסיד מבהילה, הייתי אומר באופן כללי, אם לא נמצאתי בישה פרפקציוניסטית הייתי אומר

היו"ר אגרנט:

למה אתה מתכוון?

גזיח: החשובה שלי לשאלה אם אני רואה את כל החומר הסודיעיני,

שבלי להיות עכשיו פרפקציוניסט החשובה היא בעצם כן.

כמאמר מוסגר, אני נוסה להיות פרפקציוניסט; אבל אם לא להיות פרפקציוניסט החשובה היא כן.

נבנצאל:

זאת אומרת שאחרי חושב שהיית צריך לראות יותר?

גזיח: אגב, זה משתפר בחמשת החודשים האחרונים, אבל השאלה

היא, כאשר יש נניח עומק אחד, מתי אני רואה אותו; או

כאשר יש שני עומקים מתי אני רואה. אם אני רואה זאת באיחור של יומיים או של יום לפעמים אני סבור שזה חבל, כי אני סבור שאולי כאשר הייתי עסוק בחיבור מברק ייתכן, איני יודע איך הראש האנושי עובד, זה היה מפעיל אותי בכיוון נוסף.

נבנצאל:

זה כיוון אופייני או שאחרי אומר זאת באופן כללי?

גזיח: באופן כללי, אני גם מציין שזה משתפר בזמן האחרון,

זה עדיין לא פרפקט מבחינתי, אבל זה לא רק מפני שאני

פרפקציוניסט, יש לי גם, אני גם מפונק. מבחינה זו הייתי מפונק כל השנים, כי בלשכה שר אתה מתפנק, והייתי בלשכה שר; במקום כוואשינגטון אתה מתפנק; במחלקת כפן מחלקת החקר אתה מתפנק, הייתי פעם במחלקת החקר. אני מבחינה זו קצת מפונק.

לנדוי:

במשרד החוץ?

גזיח:

במשרד החוץ.

נבנצאל:

כמנכ"ל משרד החוץ?

גזיח:

כמנכ"ל משרד החוץ ובמחלקת החקר מ-1949 עד 1951, אני הייתי קצת מפונק.

היו"ר אגרנט: האם אתה השתתפת בהכאת חומר מודיעיני בפני ראש הממשלה

בס"ק זה שנאסר נחקבל איזה חומר, אתה עובר עליו
ואתה מסמן מה שאתה חושב שהיא צריכה לקרוא אותו או לא? אני מדבר על חומר
מודיעיני בטחוני.

בז"ח: אני חושב שהשיבותי כבר על שאלה זו, אבל ניגש

לזה אחרת אולי.

היו"ר אגרנט: אתה אומר שאין לך אחריות לדיווח הזה, זאת שמעתי,

ואתה באופן כללי רואה את החומר הזה וקורא כאשר
המזכיר הצבאי איננו והוא מבקש ממך להביא את החומר הזה בפני ראש הממשלה.
זאת שמעתי. אבל האם יש איזו שיטה שאתה למרות זאת - אני מדבר על חומר שאתה
רואה לנחוץ לציין לחשומת לב ראש הממשלה שכדאי שהיא תקרא דברים אלה בבית.

בז"ח: בדרך כלל לא. אנחנו מדברים עכשיו על חומר מודיעיני

ולא חומר ממקורות אחרים, חומר מודיעיני של אמ"ן
ושל המוסד. אבל מה שכן קורה, בין אם זה כשע עיניים או בשמונה עיניים או
בארבע עיניים, שאני יכול לומר או שהיא יכולה לומר: ראית חומר זה או אחר?
להפנות חשומת לב, להחליף חוייכות ולהחליף רשמים.

אחרי כן רשמה אג.

ס.גזית:

אני בדרך כלל, סניח, כשאני רואה ניר מסויס, אז אפסקיל או קדם לכן
הוא הובא כבר לתשומת לבה של ראש הממשלה או שהוא מונח בילקוס, יש לה גם דברים
אחרים. הוא יכל להיות מונח אצלה בילקוס, כתיק. אני, בדרך כלל לא ארוץ עם
ניר ביד אלא אם כן זו סנסציה.

היו"ר אגרנט: היא לא יכולה לקרוא כל החומר המגיע למשרדה, אז מישהו
ודאי מסמן או מציין מה הדברים החשובים שכדאי שהיא תקרא,
לא בלי שכל החומר יהיה לפנייה, אבל יש סימון?

ס.גזית: יש דיווח בעל-פה על ידי המזכיר הצבאי, יש דווח בעל פה ע"י
המנהל בפועל של לשכת ראש הממשלה לגבי חומר מודיעיני.
אני, בדרך כלל לא עושה זאת, אבל אהן דוגמא. מה זה חומר מודיעיני? אהן
דוגמא: חומר מודיעיני מורכב גם מהרבה מאד חומר גלוי. חומר מודיעיני הוא
בין היחר גם חומר בצינורות אגף המודיעין, מה שנקרא מד"ת - אז מד"ת יכל
למשל להפיץ את מסיבת העתונאים של קיסנינג'ר או שלזינגר או נשיא ארה"ב
או נאום האחרון של חוסיין. זה חומר מודיעין מובהק. לגבי חומר זה אני בהחלט
לא אחיל עליו את הכללים של דווח מודיעיני, כי זה מודיעין מדיני או חומר
מדיני.

בשבת האחרונה נאם חוסיין, לדעתי, נאום מענין מאד. דאגתי לאמר
לראש הממשלה ולהפנות תשומת לבה לעיקרי הדברים. זה מה שנראה לי חשוב באותו
יום. אני נזכר שהקראתי לה את הקטע שהיה לי באותו רגע, כי לא היה לי עוד
כל הנאום.

היו"ר אגרנט: אתה משתתף באיזה דיונים של ראש הממשלה בענייני כסחון?

ס.גזית: אני משתתף אם אני רוצה, בכלם, פרט לאלה שזה לא מודיעין

היו"ר אגרנט: אתה משתתף בפועל ברוב הדיונים האלה?

ס.גזית: כן, במרביתם. אבל, אני חייב סיד להוסיף משהו, כיון שאני
מאמין שצריכים גם לעבוד, ולשבת בישיבות כשאני רק אחד המשתתפי

ס.גזית:

בין 9-10 וזה על חשבון העבודה, יש ואני יוצא ונכנס. אני מקווה שאני נכנס
ברגע הנכון ויוצא ברגע אצטא שאפשר לצאת. אני משתדל גם אחר כך לברר אם
המסמכי משהו. בכלל, השאלה הזאת, באיזה מדה צריכים ללוות את ראש הממשלה
כל הזמן, היא שאלה מסובכת מאד. למשל, אתמול היא היתה כחל-אביב בישיבת
המרכז ואני היתי כאן, לא רק מפני שלדעתי זה נכון שקובד מדינה לא צריך היה
לבוא לשם אלא היתי נאלץ להשאר כאן בעומס העבודה.

היו"ר אגרנט: אחת יכל לפרט באופן קונקרטי על הדיונים של המודיעין
בכל הנוגע להחששות כחות סוריה ומצרים בחדשים שקדמו
לפרוץ המלחמה, דיונים אצטא במחצית השנה לפני פרוץ המלחמה - מה היה
הפורום שותף בהם?

ס.גזית: היו שלשה ארועים, שלש אזעקות, בדצמבר 1972 כשעוד לא
היתי בחפקיד הזה, במאי 1973 ובסוף ספטמבר-ראשית אוקטובר
שנה זאת. נעזוב רגע את דצמבר. נדבר על מאי ועל אוקטובר.
אני חושב, שההחלטות והדיונים היו דומים.

י.דיין: היית נוכח בדיונים אלה? ב-18 באפריל 73 בדיון,
היית נוכח?

ס.גזית: כן, היתי נוכח.

היו"ר אגרנט: זה באפריל-מאי.

ס.גזית: וזה כל סוף אצטא אצטא אצטא ספטמבר-אוקטובר גם כן.
הדיונים וההחלטות היו דומים. גם המקורות היו
בחלקם דומים. גם המקורות הטכניים, הצילומים, צילומי אוויר, אבל גם
המקורות האחרים היו דומים. היתה אזעקה קודמת של דצמבר 1972.

היו"ר אגרנט: אחת, בדיונים אלה, השתתפת באופן פעיל?

ס.גזית: לא השתתפתי באופן פעיל, אבל זה קצת בגלל האופי שלי.

י. ידין : מדוע אתה אומר שהחלבתויות היו דומות?

פ. גזית : הכעיה היסודית כשתי הפעמים היחה האם יתקופו בכל זאת או לא, ומעבר לפורמולציות המדויקות של אדם זה או אחר שקוראים

בפרוטוקול, הדעה של הרוב היחה כזאת שכל אחד לא ידע בסופו של דבר האם זה כך או לא כך.

נכנצל : היה מישהו שהיה בטוח בעצמו?

פ. גזית : לכוון אחד או שני? ההתרשמות שלי, אני חושב שבאפריל - אם אני זוכר עכשיו נכון - אגף המודיעין של צה"ל היה בטוח לגמרי בסבירות

נמוכה מאוד שתקרה מלחמה. הם מקפידים מאד בחשיבות ההבחנה - אני לא הכנתי מה חשיבות ההבנה - הם מקפידים בהבחנה בין סבירות נמוכה מאד שתקרה מלחמה לבין סבירות שכן יהיה משהו, בכל אופן, הם היו סבורים שהסבירות נמוכה שתהיה מלחמה, אני זוכר, שראש המוסד, כיוון שהתבסס על מקור , היה בענין זה יותר פסימי באפריל - מאי.

בספטמבר - אוקטובר, בעצם באוקטובר, עד שזה הגיע לפרקו ממש, אגף המודיעין של צה"ל באופן כללי המשיך בהערכה הזאת בימים הראשונים של אוקטובר, ואילו ראש המוסד הפעם - היחי אומר - היה פחות בטוח.

י. ידין : הוא היה נוכח?

פ. גזית : אם הוא לא היה נוכח, אז בכל אופן את דעותיו הוא הביא בצורה שונות.

י. ידין : הוא לא היה נוכח בישיבה הזאת.

פ. גזית : לא כאוחה ישיבה קונקרטית, הוא היה בטוח במהימנות המקור .

י. ידין : מתי אחת מתכוון שראש המוסד היה באוקטובר?

- ס.גזית: אני אסביר. אני יכל לטעות לגבי התאריכים, אבל לא לגבי הענין עצמו. הוא הביא לקראתהסכנות הנוספות האל מידע מהמקורות שלו אחד-שנים. הוא היה בטוח באמינות מקורותיו בשני המקרים. אני עושה איזה הבדלה, שאחם חברו, אבל למען הפדנטיות אעשה אכחנה. דומני, שבאוקטובר אוספטמבר, כשהוא הכיא את זה לאור העובדה שפעמיים הענין התבדה, הוא היה במבוכה ועדיין הוא היה הבטוח ביותר כמהימנות של האינפורמציה ובפעם השלישית כשזה קרה הוא היה פחות לוחם למען הנכונות של ההערכה שלו מאשר בפעמים הקודמות.
- יו"ר אגרנט: הוא השמיע את דעתו, אבל לא נלחם על דעתו. באיזה רוח הוא השמיע את דעתו? שיש סכנה?
- ס.גזית: בהחלט. הוא סבור היה שיש סכנה והיה קצת פחות בטוח מאשר בפעם הקודמת.
- י.ידין: לפי הסטנוגרמות של שתי הישיבות של אוקטובר, הוא לא היה נוכח בישיבות. בספטמבר הוא אמר שהוא לא היה.
- יו"ר אגרנט: כשראש המוסד נתקבל אצל ראש הממשלה, אחת נוכחח בפגישותהאלה?
- ס.גזית: בחלק גדול - לפעמים אני בא ולפעמיםאני לא בא.
- יו"ר אגרנט: אז יחכן שמה שאתה אומר על ספטמבר-אוקטובר, מחיחס לאחת הפגישות האלה?
- ס.גזית: אני לא ברקתי את זה. זה מחיחס להחרשמות כללית שאילוא הוא היה נלחם באותה מדה של חום גם בספטמבר ואוקטובר, אני יהי זוכר את זה יותח חזק. אני יודע שהוא לא נרחע. הוא עדיין היה סבור, שהסקור מהימן ואין לו סבה לא לדייק, אבלאולי מכיון שהוא לא היה בחלק מהזמן, לי בכלאפן זכורה דעת היחיד סבוע אצלי פחות חזק.

יו"ר אגרנט: ז"א גם ראש המוסד לא היה בדיונים בספטמבר ואוקטובר, בכל זאת התרשמותך מאותה תקופה היא כפי שאמרת שהוא חשב שיש סכנה לפרוץ המלחמה, אבל הוא לא היה בטוח בזה.

מ.גזית: הוא, קדם כל, אמר שהוא בטוח במהימנות המקור , ואם המקור אומר שיש תכנית כזאת ואחרת יש להתיחס לזה ברצינות, אך הבה נזכור שהמקור לא נקב בחאריך, אז גם לראש המוסד היה קשה כאן לאמר משהו מעבר למה שהמקור עצמו אמר. .

יו"ר אגרנט: אל חיתן פרושים. אני רוצה שאחא האמר מה שהוא אמר ואל חיתן פרושים ואינסטרפרטציה. דוברעל סוף ספטמבר ותחילת אוקטובר. אחר כך הוא אמר הוסיף השלמה ואמר ב-3 באוקטובר. תשתדל להזכר מאין באה התרשמותך היום וזכרוןך שבאותה תקופה ראש המוסד היה בדעה שיש סכנה של מלחמה, אם כי היה פחות בטוח בזה לאור העובדה שההערכות הקודמות שלו כאילו נחברו בפועל בכך שלא פרצה המלחמה?

מ.גזית: היא מתבססת בעיקר על כך שהוא היה עקבי מאד באמונו במקור .

י.א.נבנצל: היה הכדל במסקל האישיות? באפריל-מאי היה הכדל במסקל האישיות בין ראש אמ"ן וראש המוסד? האם בגני אלה שהיו צריכים לשקול את דעותיהם של האנשים האלה, היה לפי התרשמותך הכדל טל אישיות של ראש אמ"ן והאיטיות של ראש המוסד?

מ.גזית: בדיונים האלה, באותו דיון שפרופ' ידין הזכיר, שהיה גם שר הכסחון והרמטכל, בדיון של ראשית אוקטובר היו שר הכסחון והרמטכל וההערכה הצבאית החבססה כמובן עלכלהידיעות וגם על הידיעות הנוספות ועל מה שקורה בשטח, כך שחוח-הדעה למעשה הביאה את כל זה בחשבון. ראש המוסד גם הוא אלוף מילואים, הוא התבסס בעיקר על המקור הזה ומה שהוא אמר.

אחרי כן רשמה שא

0557

לנדאו:

אולי הסיבה היא שהוא איננו רואה את עצמו כגורם
המוסמך והמסוגל להעריך, אלא שתפקידו בעיקר תפקיד

של איסוף?

כן, מהחלט. איסוף פלוס. הייתי אומר, איסוף פלוס
ניתוח.

ס. גזית:

הערכת המהימנות של החומר שהוא עושה?

לנדאו:

כן.

ס. גזית:

מהשמות המקורי?

הי"ר אגרנט:

כן.

ס. גזית:

זאת עמדתו.

לנדאו:

כן, אם כי בדיון - זאת אפשר לראות מהפרוטוקולים -

ס. גזית:

הוא איננו אומר: אני רק רוצה להעריך את המקור, המקור

מהימין. הוא בדרך כלל אומר עוד כמה דברים.

זה טבעי.

לנדאו:

כדיונים האלה, באיזה צורה, אם בכלל, נכנס שר

הי"ר אגרנט:

החוץ ומשרד החוץ לכל התמונה הזאת של הערכת סכנת

פרוץ המלחמה? כי הלא יש גם אספקטים מדיניים, גורמים מדיניים שמספיעים על

ההערכה הזאת, נסיבות מדיניות.

אני חושב ששר החוץ בדרך כלל מוכנס לתמונה הזאת

ס. גזית:

על ידי אותו חומר מודיעיני שהוא מקבל במקביל.

בחקופה שלי אני חושב שהוא קיבל למעשה את הכל. אני יכול לדבר על שנת 1972.

על ידי השתתפותו בישיבות הממשלה, על ידי פגישות שלו עם ראש הממשלה, על ידי

פגישות מקבילות שודאי הוא מקיים, אם הוא רוצה, עם כל אחד מן האישים הנוגעים

בדבר. וככל שהוא מוזמן להתייעצויות אצל ראש הממשלה, אז הוא מופיע.

אחה אומר, במידה שהוא מוזמן להתייעצויות עם ראש

הי"ר אגרנט:

הממשלה. הוא הוזמן בשתי החקופות האלה, כמאי

ובאוקטובר להתייעצויות האלה? או אינך יכול לומר לנו שום דבר מחוץ למה שיש

כפרוטוקול?

אם הוא הוזמן?

ס. גזית:

עד כמה שאני זוכר משתי החקופות הקונקרטיות, שאחת

0558

הוזכרה וחשניה היתה דומני ב-3 באוקטובר ביום ר', הוא לא הוזמן. צריך לבדוק, אגב, אם היה בארץ באותה עת. הוא לא השתתף. אינני זוכר אם הוזמן או לא, אני יודע שלא השתתף.

לנדאן: בצורה סכמטית, אם אפשר לדבר על הדברים האלה

בצורה סכמטית: איפה נעשית היסנסזה של הערכה

מדינית והערסה כטחוניית בשאלות מכריעות של מלחמה ושלום?

ס. גזית: זמבן, בשיטה שלנו היא נעשית, הייתי אומר, בעצם

בריונים מהסוג שאנחנו דיברנו עליהם. ז"א- לאחר ישיבה אחת או שתיים, לפי

הענין. יש סיכום. לאסור, אנחנו מעריכים שעומדת לפרוץ מלחמה, או שאנחנו

מעריכים שלא עומדת לפרוץ מלחמה. אנחנו מחליטים על גיוס מילואים או מחליטים

שלא לגייס מילואים.

לנדאן: טוב, כראש המערך הבטחוני עומד שר הבטחון, ואנחנו

שמענו שבענינים כטחוניים טהורים דעתו מחקבלת.

ראש הממשלה יותר מאשרה. כמה שמענו דעה כזאת. אם אתה אינך מסכים אז בבקשה.

השאלה היא: מפנן, טאיזה דרג מחוסף השיקול המדיני? האם גם שר הבטחון

מביאה הערכה שכוללת את השיקול המדיני, או האם זה נעשה רק בקודקוד של

המשולש הזה? זא, אצל ראש הממשלה.

ס. גזית: טוב, פה אני חייב לומר הערה אולי קצת מחורית

תחילה. השאלה היא. מהו השיקול המדיני? ומהו

המידע המדיני שהוא רלבנט לשיקול בסיטואציה זו שאנחנו רנים בה? אני

סוכן להתנדב ולספר לכם משהו שהוא, לרעתי, מעניין סאר בהקשר הזה. אחי הוא

עניין. יש לי כאן תיק. כי אני ניגשתי לענין כך. אמרתי לעצמי: הנה, אחת

יועץ מדיני, ויכולים לשאול אותך: החערטל לרבע מן החומר המודיעיני או

מסקורות צבאיים או מסקורות שהם אינם שלך, זה הולך בצנור אחר. מה היה לך

משלך לתת? בין היתר, כל יהודי צריך לשאול את עצמו כמה תוא שגה. וככן,

התיק הזה שאיננו מלא, אבל הוא מספיק מלא כדי לצייר תמונה מלמד אותנו

דבר מעניין סאר.

היו"ר אגרנט:

ס. גזית:

מצטונת.

ידין:

ס. גזית:

איזה תיק הוא זה, אני לא הכיננתי.

תהליך המחשבה של אדם זה דבר מסובך. אינני יודע

אם זה התחיל מאיזה אסוציאציות מקריות או משאלה

לאחר המלחמה?

התיק לאחר המלחמה, אבל מה שלא היה לאחר המלחמה

- מה שהיה כל החדושים-שלושה לפני המלחמה - זה תיח

מין אינטואיציה, למשל, אצלי, שהתבססה על חוסר שאני ראיתי את עצמי לגבי

יותר אחראי מאשר, נאמר, המזכיר המדיני של ראש הממשלה, אם לדבר בצורה סכמטית.

מה הוא החוסר הזה? החוסר הזה הוא החוסר המוכיח שכל מי שראה את סאראת וסיפר

על התרשמויותיו ממה שסאראת אמר, אמר שסאראת החיפש מן המלחמה.

זה תזכיר? אני רוצה שתיחן לי כותרת.

היו"ר אגרנט:

ס. גזית:

זה לא תזכיר, זה אוסף של דו"חות מקוריים, מסקורות

שונים מדיניים. למשל,

רק מדיניים?

לנדאו:

היו"ר אגרנט:

ס. גזית:

"ספציאליטה רה לה מזון". ניקח את הדו"חות תחילה.

האוסף הזה יהיה מוצג?

ידין:

כאשר הוא יגיש, נסמן אותו. זה יהיה מוצג 58.

היו"ר אגרנט:

ס. גזית:

אם אתם מסכימים, אני אגיש לכם מחר את התיק.

יש לי מה כל מיני פתקאות.

יש לך דף עם כותרת לזה או לא?

היו"ר אגרנט:

ס. גזית:

אמציא לך דף עם כותרת.

תן לי את התיק, אני רוצה לסמן אותו. תשאיר אותו

היו"ר אגרנט:

לנו.

ס. גזית:

אז אני נשאר בלי התיק.

היו"ר אגרנט:

ס. גזית:

אנחנו נעשה צילומים ונחזיר לך את המקור.

דבכנ ככה, 2 כאוקטובר. במחלקה המדינה האדם שעוסק

עם בעניני מצרים, יש לו גם רקע, אגב, סוביסולוגי

0560

קצח אומר: סאדאט שם דגש יותר ויותר על הפעילות המדינית להפעלת לחצים
כאמצעות מסיקות הנפט. הרושם במחמד שהחילופין של מזכיר המדינה נתנו לארצות
הכרית אורך נשימה של מספר חודשים מצד הערבים המסתייגים לראות מה תעשה ארצות
הכרית. "

כזכור לכם, ביקר ולדהיים בישראל. הוא ביקר בסוריה,
בישראל ובמצריים. נאמר לו על ידי סאדאט כן: סאדאט אומר שמצרים סוכנה לפחדון
בדרכי שלום תחת המטריה של האו"ם, בעזרת יארינג או כל מי שהמזכיר יחליט
עליו.

הנקודה העיקרית כאן שהוא אומר: המצרים השיוו את
סדיניותם להתפתחויות בויטנאם וצ'יינו, כשם ששם נמשכו קרבות במקביל לשיחות
שלום, אין להם היכולת לנהל פעולות צבאיות נגד ישראל. אולם הם רוצים להפעיל
אח הנשק היחיד העומד לרשותם - גיוס דעה הקהל הבינלאומית.

היו"ר אגרנט: למי הוא אמר זאת?

ס. בזית: לו ולדהיים.

היו"ר אגרנט: זה עדיין ולדהיים?

ס. בזית: זה ולדהיים. כעצם ציטטתי לכם קטע פחות חשוב.

הקטע הזממשווה לוויטנאם אומר: אבל אנחנו לא, לנו

סין.

קיבלנו דיווח מכון: " מאז חללו המצרים לקבוע

לעצמם האריכים למלחמה בישראל, חלה רגיעה גוברת. 4 באוקטובר.

קיסיונג'ר כמסיבה עיתונאים אמר: " (מצטט ממוצג

58 באנגלית)....

כאמצעות מקורות

מסר לנו, וכו' וכו': "סאדאט רוצה שלום ויודע

שאיננו יכול להסתכן במלחמה."

מכל האישים בהם פגש שמע שאין אחר מהם הכופר בעליונותה

הצבאית המוחלטת של ישראל, ועל כן טענו שאין באפשרותה של מצרים לצאת עתה

למלחמה בישראל. לצעת אנשי שיח המצריים יעשה הזמן את שלו,

0561

וכן כאשר ירצה אלהים ייסצא פתרון.

לנראו:

באותה רוחה התיק?

ס. גזית'

באותה רוח כל התיק.

לנראו:

מה הפוינט?

ס. גזית'

היו"ר אגרנט:

את הלקט הזה עשית עכשיו, אתרי המלחמה?

ס. גזית'

כן .

היו"ר אגרנט:

האם הדברים האלה השפיעו?

ס. גזית'

הרי אמרת שאני גם בדקתי את עצמי. הרי סוף סוף

לכאורה גם לי יש איזה שהוא תפקיד. ועוד אמרתי

שהמקורות שמספיעים מאד עלי, על מחשבתי שלי, זה בין היתר דברים כאלה. הם

גם כן עלו בקנה אחד עם ההערכה שלא תפרוץ מלחמה.

היו"ר אגרנט:

כאשר מעריכים דברים כאלה, האם לא מציגים את

השאלה: האם אני צריך לקחת את הדבר "און איטס

פוינט" או לא?

ס. גזית'

אני חושב היום על שתי אפשרויות: א) זו הייתה

הטעיה גדולה מאד. ב) ישנה גם אפשרות שנית, ששה

השה נכון עד לתאריך מסוים. לא חשוב שהיו לו הכניחה מוכנה, כי השאלה

הייתה: האם כרגע האחרון הוא יתן את האות למלחמה יום קודם, חצי שעה קודם,

יומיים קודם? האם כתאריך מסוים נפל אצלו הפוד, כלומר- שזה איננו שקר.

ירינ:

זה יכול להיות הוטו האמריקני?

ס. גזית'

יש האורעות כאלה.

ירינ:

פתי התאריך של הוטו?

ס. גזית:

מוטב שנברוק. אבל אומרים גם שה-13 בספטמבר, 13

המסוים הסודיים. אני אינני יכול לומר מה.

לנראו:

טוב, כאשר שאלתי אותך קודם ואמרתי שיש דעה במא

שנוגע למרכיב הבטחוני, דעתו של שר הבטחון למעשה

הייתה שלטת, ראיתי אצלך סימן אי הסכמה.

ס. גזית

כן. אני רוצה להסביר את ענין התיק ומיד אשיב לך.

מה זו הערכה ~~מאגאגאצא~~ מדינית? על מה היא יכולה להתבסס, פרט על דברים כאלה
מצד אחד ועל דוקטרינות מחשבתיות מצד שני, או אפילו פסיכולוגיות. האם סאדאת
יכול עדיין לשאת את המבוכה שלו, את החסכול שלו, את האכזבה שלו, את נושט
הפנים שלו? ואז אתה אוסר: הנה, כל אלה ראו אוחז, והוא יכול. המיסד המדיני
הנוסף הוא מסובך. כאשר לשאלה של שר הכסחון וראש הממשלה, נדמה לי שהגדרה
לא היתה קולעת, מפני שזה לא ככה.

(אחרי כן רשמה אד)

0563

- מ. גזית: למשל, כיום פרוץ המלחמה - ראיתם בוודאי את הסיכום...
 ירין: היום קיבלנו את זה. עוד לא קראנו את זה.
 מ. גזית: היתה לשר הבטחון דעה אחת, ונחקבלה דעה אחרת.
 ירין: למה אתה מתכוונת?
 מ. גזית: אני מתכוונת כעניין היקף גירס המילואים.
 היר' אגרנט: מה היתה דעתו?
 מ. גזית: דעתו היתה שאפשר להסתפק בפחות, וההחלטה שנחקבלה - עת דעתו, אגב; הוא לא היה נגד; הוא הביא שיקולים, כלומר הוא לא המליץ - - -
 היר' אגרנט: היתה מה?
 מ. גזית: שאפשר לגייס פחות.
 מ. גזית: הוא חשב שאולי אפשר לגייס פחות. וההחלטה היתה לגייס רחב יותר.
 לנרין: את העמדה מי ייצג ~~ההגנה~~ את העמדה הזאת ~~ההגנה~~/שצריך לגייס יותר?
 מ. גזית: הרמטכ"ל, וראש הממשלה תמכה בזה, והוא לא החנגר. הוא לא היה נגד זה. הוא הביא שיקולים, שיקולים שונים. אבל הרי תקראו את הפרוטוקול. אגב, זאת רק חשובה לשאלה שלך.
 לנרין: כן. זאת הדגשה בולטת.
 מ. גזית: היא הבולטת ביותר האפשרית בהקשר הזה. אבל מה אני מדבר כאדם שלא התעמק בנושא המילואים. יכזל להיות שאני לא מפרש נכון את ההשתלשלות שם, חבדקו. אני חושב שאני מפרש נכון.
 לנרין: ^{אדם} ~~ההגנה~~/ככל ~~ההגנה~~ נוכח.
 מ. גזית: In and out. למשל, כאמצע רצחי להסדיר פגישה בין ראש הממשלה ובין קיסטינג.
 ירין: זה נכון, אגב, לא הייתה נוכח בישיבה זאת.

0564

ס. גזית:

הייתי נוכח...

לנדוי:

הוא אמר "In and out".

ס. גזית:

הייתי נוכח חוסיף אחי. הייתי נוכח.

נכנצל:

כנראה שברגע שמישהו רשם את הנוכחים - - -

ירין:

זה לא רשום בפרוטוקול.

ס. גזית:

איזה פרוטוקול?

ירין:

סה-6 באוקטובר, שעה 08.05 בבוקר.

ס. גזית:

בשש בבוקר עזבתי.

ירין:

אתה לא רשום.

ס. גזית:

חסיד מקפחית אחי. גם הפעם.

ירין:

טוב, מותר להוסיף שהעד אומר שהיה נוכח?

לנדוי:

הוא אמר "in and out". כמו שהוא אומר.

היור' אגרנט:

מה שהוא אומר: שעזב באמצע הישיבה.

ירין:

טוב, מעזוב את זה.

שר הכתחון ביטל את דעתו וסיכם כי על הרטשכ'ל לביים

את כל המערך כפי שהיא.

ס. גזית:

דייקתי, יבאל?

ירין:

דייקת מאד.

נכנצל:

שתי שאלות:

(א) אתה היית מקודם מנכ"ל משרד חוץ. כשהיית עוד

בקשרים עם משרד חוץ. שם היה הלך-רוח אחר, שחשבו יותר על אפשרות של מלחמה?

ס. גזית:

לא.

נכנצל:

(ב) כמש שעמד *once removed* מהאחריות בעניינים

סודיענייים, היה לך רושם שלראש הממשלה יש כל הכלים

הדרושים בשכיל ליצור לעצמה דעה?

0565

ס. גזית: אני חושב שכן. אינני מדבר עכשיו על מבנים אפשריים נוספים וכו', ונחיצותם או אי-נחיצותם. אבל במסגרת הקיימת לדעתי היא קיבלה מה שהייתה צריכה לקבל במהירות המכסימלית, אפילו עד כדי הסדרתה לפעמים שלא לצורך. אני מדבר על ימים לפני ה-6, 5, 5, ספטמבר; באמצע הלילה וכו'; לא נחננו לה לישון.

היו"ר אגרנט: כל המידע?

ס. גזית: כל המידע, בזמן ובמהירות רבה מאד. הייתי אומר: לפעמים לפני שר הכטחון. תלוי אם הוא לא היה במקום, + היא הייתה במקום. הוא בדרום; אז הוא לא רואה, היא רואה. במקביל לגברי.

נכנצל:

אבל לא זאת הייתה בעצם השאלה. אלא אם באמת ההסדרים האלה איפשרו באופן מהותי לראש הממשלה להגיע לדעה משלה במידה

שלתפקיד שלה זה דרוש, על הסב - - -

ס. גזית: חראה, אם תרשה לי להרחיב - מה שלא כריא לפעמים להתנדב, אבל אני עושה את זה מפני שאני עוסק בזה כל-כך הרבה שנים. יש מה

להכדיל שוב: אם השאלה שלכם היא האם על יסוד פרקולציה בזאת, ספסוף סתמיד, חומר כזה וחומר שמעירים אותה באמצע הלילה ופוריעין והתייעצות שהיא עושה, ~~היא~~ היא כל הזמן בחטונה, היא מקבלת את זה במהירות המכסימלית, לא יכול להיות פשוט איזה קצר בקומוניקציה - החשובה: מאה אחוז בסדר. אם אתם שואלים שאלה אחרת, לפי דעתי זאת השאלה - בכלל זה מימד אחר: /מישהו בודק את/ ~~המסכמה~~ ^{המסכמה} מדי פעם בפעם? - זה דבר אחר.

החיו"ר אגרנט: זה לא היה?

ס. גזית: לגבי השאלה הספציפית של ד"ר נכנצל - - -

נכנצל: השאלה התייחסה יותר לחלק השני.

ס. גזית: אבל צדי לעשות *just* לשאלה הראשונה - כיעילות פונקטיבית.

היו"ר אגרנט: אבל ביחס להערכה?

ס. גזית: לא ביחס להערכה. גם ההערכה שייכה עדיין לזה. מדברים עכשיו

על משהו אחר, על *just* מתמירים של המחשבה

שלנו והפילוסופיה מאז 1987 וכל הדברים האלה - זה דבר אחר.

0566

1987 אמרה?

היו'ר אגרנט:

זה פליצה.

יריין:

אני לא מדבר על פוסטפוסט שהולכים אחורה הרבה זמן
(אינני יודע אם לזה התכוון ד'ר נבנצל). אבל מה שהייתי

היו'ר אגרנט:

רוצה לדעת הוא: האם היה מצידה של ראש הממשלה מישהו שיכול לייעץ לה בעניין
הערכת מידה, מחוץ לשר הכספון או ראש אמ'ן או השר גלילי אולי, אבל יועץ... .

- - -

ס. גזית:

הוא יועץ מדיני, אז הוא רואה את תפקידו כיועץ מבחינת
הגורמים המדיניים, מדיניות של ארצות ערב ומדיניות של

היו'ר אגרנט:

ארה'ב וכו', מדיניות סובייטית; באיזו מידה יש השלכה על הגורם הבטחוני. אבל
מה שאני שואל: האם היה גורם אחר שיכול היה לעשות *approval* של הידיעות
המדיניות שהגיעו, או שהיא צריכה לעשות את זה בעצמה, ליצור דעה עצמאית לגמרי
ככוחות עצמה, פרט למה שהיא שומעת כפוכן משר הבטחון - ואני לא מזלזל בזה לגמרי.

ס. גזית:

לא. אין מישהו אחר. אבל באמרי: אין מישהו אחר, אני
בכל זאת רוצה לומר שאינני בטוח שהחסרון הזה הוא החסרון

העיקרי.

היו'ר אגרנט:

כרגע אינני מדבר על החסרון. אני רוצה לדעת עובדות.
איך זה פועל? - יש לה מזכיר צבאי.

ס. גזית:

היו'ר אגרנט:

אבל הוא לא משתתף בהערכות.

ס. גזית:

הוא יכול למשל לחזור כמה פעמים שהוא רוצה ~~***~~ נאמר
לראש המוסד ולומר לו: צביקה, הבט, תגיד לי שוב, אחת

כאמת משוכנע? כי אריה שלו או אלי זעירא אינם בטוחים.

היו'ר אגרנט:

אם למכס, אחת אומר: המזכיר הצבאי - - -

ס. גזית:

כן. אני אומר: למשל. אני לא אומר דווקא; אני אומר למשל.

היו'ר אגרנט:

- - - יכול לעזור לה בעצה - - -

ס. גזית:

בהחלט.

0567

היו"ר אגרנט: - - - בענין הערכת המודיעין. כן?

ס. גזית: כן.

אני זוכר גם - אמנם זה היה/לפני הרבה זמן - - -
כבר

היו"ר אגרנט: מי עוד?

ס. גזית: אני זוכר דיון. אני חושב שזה היה במקרה בראשותו של השר

גלילי, דבר סקרי ויוצא דופן, לפני שנתיים...

היו"ר אגרנט: בנוכחות השר גלילי?

ס. גזית: כן. אני חושב אפילו שהוא ~~שם~~ ישב בראש. היא ביקשה אותו

לזמן דיון, הוא זימן דיון סי לרון בחומר מסויים, כסוגיה

מסויימת, על בסיס אד-הוק. אבל בדרך כלל השיטה היא יותר אד-הוק. אני יכול

לפעמים לשאול את אריה שלו: איך אחה רואה את זה? חגיד לי אתה איך אחה רואה

את זה? לי יש איזה שהוא ספק.

היו"ר אגרנט: לשאול את מי?

ס. גזית: מישהו בקהיליית המודיעין.

ידין: אפשר לשאול? אני רוצה לשאול אתה זה בצורה יותר קונקרטית,

את שתי השאלות האלה. אתה בטח כבר יודע שנשאל

את זה: היה מסמך של ועדת שרף-ידין ב-1963. מה אחה עשית אז, אגב, ב-1963?

ס. גזית: ב-1963 הייתי בווינגסטון.

ידין: אז בוודאי לא היית מעורב, והמסמך הזה שהיה כתוצאה מוועדה

שראש הממשלה דאז, דוד בן-גוריון מינה, בעצם חודש לפני שפרש

לשדה בוקר, היה לבדוק ולהסדיר בעיות מסויימות שנחשבו אז של קהיליית המודיעין,

בכלל זה החקר של משרד חוץ. הצו"ח הזה, שאמנם ניסה אז לפתור בעיות קונקרטיות

מסויימות, אחת ההמלצות העיקריות שלו, שחוזרת כמה פעמים, היא שבס-אפ כפי

שהיה, כלומר שהחקר בעיקרו ייעשה ע"י אמן, המלצה מיוחדת לחיזוק החקר של משרד

החוץ (לכך אגיע) - למרות זה ולמרות שראש המוסד זה לא מתפקידו לעשות חקר, אבל

יש (אם מותר פרפרעזה) משקל גם להערכות שהוא עושה - למרות כל זה צריך לראש

הממשלה יהיה יועץ מודיעיני בכיר עצמאי, בלתי תלוי, עם סמכויות רחכות ביותר

לחרור לכל חומר מודיעיני כפי שהוא רוצה לקח על עובדי השירות ולדווח לרה"מ.

0508

ועדת חקירה - 6.12.73
ישיבה י'א - אחת'צ

יריין:

כזמן שאתה ~~מחזק~~ נחמנית למנהל משרד החוץ - התעוררה

הבעיות הזאת?

רק בצורה - - -

ס. גזית:

אתה היית מודע לה?

יריין:

כן. אני ~~מחזק~~ מודע לה כבר 25 שנה.

ס. גזית:

אני מדבר על דו"ח שרף-יריין שהיה רק ב-1963. לפני

יריין:

25 שנה הוא עוד לא היה. אני מדבר על הסלחה.

את הדו"ח ראיתי לכל המאוחר ב-1965 כשתזרתי וקיבלתי

ס. גזית:

אח האחריות לחקר, בין היתר, ואז התעניינתי גם בדו"ח.

עכשיו, כשנתמנית למנהל משרד ראש הממשלה, התעוררה

יריין:

הבעיה הזאת?

רק בצורה מקרית.

ס. גזית:

איך? אולי תספר?

יריין:

אני חושב שההקשר היה קצת כאילו חורג. כשיריב עמד

ס. גזית:

לסיים את תפקידו...

כתור מה?

היו"ר אברנט:

כתור יועץ רה"ם לעניינים מיוחדים. היו כל מיני

ס. גזית:

ספקולציות וכל מיני שיחות לא רשמיות בשאלה איך לארגן.

כי בין היתר יריב אז אמר (אינני בטוח עכשיו למשל שזה דבר שיריב ואני שוחחנו,

או מישהו אחר שוחח; אני חושב שגם עם יריב שוחחנו על זה), הוא אמר: התפקיד הזה

כשלעצמו איננו ממלא יום עבודה של אדם פעיל, התפקיד שלו.

זאת הייתה דעתו שלו?

יריין:

כן.

ס. גזית:

התפקיד שהיה לו על פה'ע?

יריין:

כן. בחקופה הראשונה - לבטח. אבל לאחר מכן. ושכל דבר

ס. גזית:

למעשה נובע למישהו אחר כקהיליית המודיעין, והוא קצת

דעתה חקירה - 6.12.73

נשיכה י'א - אחה'צ

0569

ס. גזית:

יָנֹסב ומתאם רק נושא אחד שכסופו של דבר כל-כך קשור לנושאים אחרים, והוא חלקי, זה הנושא של פח'ע-ח'ל. זה היה תפקידו. ואז נתעוררה השאלה, שוב אותה שאלה שאחה שאלה: האם לא נכון לחשוב שמא יכול אדם בתפקיד כזה למלא עוד כמה פונקציות; כשאני רוצה לומר מיד: אלה ששוחחתי אהם כולם היו סבורים שבעצם זה כדאי - - -

פריץ: מי?

ס. גזית: כל אלה ששוחחתי אהם אז, או ששוחחו אהי אז, או מה ששמעתי

אז (זה, בר גס כן עניין של 7-8 חדשים) - כולם היו סבורים

שזה רצוי, אבל כולם אמרו: תלוי מיהו האיש, כי יחסי האנוש מה הם קובעים מאד. במידה מסויימת ניסו את הדבר הזה פעם.

היו'ר אגרנט: בזמנו של הראל?

ס. גזית: כן.

פריץ: ומה הייתה המסקנה?

ס. גזית: אמרתי: זה התעורר רק בצורה מקרית, בלי סוף, בלי הפי-אנד.

היו'ר אגרנט: מיתה חלטה רשמית בעניין זה?

ס. גזית: לא.

פריץ: זה הובא לפני ראש הממשלה, לפני יריעתך?

ס. גזית: לא על ידי, אולי מישהו אחר הביא. אני/... מנחש/... אבל למה הייתי

לנחש בוועדות חקירה, לא אנחש.

פריץ: בתור איש, כמו שאחה אוסר, שאחה סודע לבעיה כבר 25 שנה,

לפני הדו'ה, איש חקר, איש מודיעין וכו' - האם חשבת אז, אולי תגיד שטעית

אחר כך נשאלה לדעתך מה אתה חושב היום) שפונקציה מסוג זה היא חיונית

והפונקציה של איש מודיעין, ולא חשוב מיהו האיש, כשהוא גם מנכ'ל משרד החוץ

וגם הוא, לא תפתור את הבעיה; שפונקציה של ~~הוא~~ יועץ כזה היא חיונית בסט-אפ? מיתה/ דעתך, ומה היא דעתך עכשיו?

ס. גזית: כמובן שמדברים בכל זאת בשני פונקציות - - -

- ידין: אני מדבר כרגע על היועץ המיוחד ~~א~~ למודיעין לראש הממשלה.
- ס. גזית: כשבאותו זמן יש גם יועץ מדיני.
- ידין: ~~א~~ אינני יודע, נניח.
- היו"ר אגרנט: כן.
- ידין: בסדר.
- ס. גזית: מה התשובה? אני חושב שאנדיכול לומר שגם דעתי וגם דעתם של כמה וכמה - הזכרתי זאת קודם - היא ~~א~~ חיובית. אלא בכל זאת זה סתונה הרבה מאוד ~~א~~ (אני חוזר על מה שאמרתי קודם) באיש.
- ידין: היות וחשבת שהיא חיובית (וחיובית זה שייך לא חיובית, אבל נניח אפילו שהיא חיובית) - נקטה ביזמה כמנהל משרד ראש הממשלה ויועץ שלה ללכת לראש הממשלה ולהגיד גברתי, אני חושב שזה חיובי שיהיה איש כזה? נכון שזה תלוי באיש; כואו נחפש איש כזה, או משהו מסוג זה? למה לא? אני מבין שאמרת שלא הלכת אליה, למה לא?
- ס. גזית: בהקשר אחד או בכצורה עקיפה - או בשני הקשרים, שניהם עקיפים - זה כן התעורר. פעם-פעמיים דיברתי עם רה"מ, לפני ארבעה חדשים או קצת יותר, על כך שלאחר הבחירות... צריך להתחיל לחשוב על רה-ארגון של דברים שונים לאחר הבחירות, כולל משרד ראש הממשלה. ואמרתי: אם אחה מסכימה - אני אחשוב, אגיש הצעות וכו'.
- ידין: בהקשר זה זה אולי התעורר, בהקשר עקיף בהקשר כוללני.
- היו"ר אגרנט: אולי היה מתעורר, אז מה?
- ס. גזית: הזכרת זאת למשל כדוגמה?
- היו"ר אגרנט: לא.
- ס. גזית: אז זה לא התעורר במישרין.
- ס. גזית: לא במישרין. אמרתי: לא במישרין. זה אמרתי כבר קודם.
- היו"ר אגרנט: אבל אתה יכול להביא את ההצעה בלי שאחה או מישהו אחר חשב הדבר ^{בס} על/מה. אולי לנגד עיניך ההצעה הזאת/כן הוכאה בחשבון, אבל
- לא לידיעתה?

0571

- אני מאמין ~~ב~~ national estimate - ב. ס. גזית:
- אחה מאמין ב- national estimate? היו"ר אגרנט:
- Board of National estimate - או פשהו פעין זה אני מאמין. ס. גזית:
- יש לך חומר על Board of National estimate בארצות-הברית? לנדוי:
- יש קצת חומר, עם ספרים. ס. גזית:
- יש גם חומר על national security council? יש לך חומר על זה? היו"ר אגרנט:
- הוא היה אצלי. הוא היה מצוי במשרד החוץ. שם ~~היה חומר~~ ס. גזית:
- דאגתי כמה וכמה פעמים, לא בררתי אותו אתי. היו"ר אגרנט:
- גם נשיונל-סטימייטס סקוריסטי? ס. גזית:
- הכל. לסקוב:
- לא רק חומר סיעוני של הכורד אוף נשיונל אסטימייטס, אלא גם חומר קריטי. כי אחרי הכל היו לפס גם כשלונות, בעזרה- השם, מאז 1950 בקוריאה וגמור בהודו-סין, שזאת The Dept. of the State, not
- אז צריך גם חומר ביקורתי, אם יש לך גם כן. ס. גזית:
- אתם שואלים כללית שאדאג לאסוף את החומר? זה מחייב מאמץ מסויים - - - היו"ר אגרנט:
- אם זה חומר שיסנו - - - לסקוב:
- אין לי מושג. אינני יודע איפה החומר הזה. נכנצל:
- היית מנכ"ל משרד החוץ ועכשיו מנכ"ל משרד ראש הממשלה - - - היו"ר אגרנט:
- אולי תיקח על עצמך את העול הזה לאסוף חומר על הכורד אוף נשיונל אסטימייטס והנשיונל סקוריסטי קאונסיל. ס. גזית:
- ב סדר. ירין:
- יש לי שתי שאלות, אחת קטנה ואחת... לסקוב:
- אני כרגע מחייחם לתפקידך כמנהל משרד ראש הממשלה, שלמעשה גם אחראי על לשכת ראש הממשלה. כלומר, למעשה במידה מסויימת אחת אחראי

0572

ידין:

על כל הפונקציונרים שכפופים לראש הממשלה. אחראי אני מחוון לאו דווקא
אחריות... לדוגמה ראש המוסד. ברור שראש המוסד לא כפוף אליך; הוא כפוף
לראש הממשלה. אבל אני רואה שבשתי הישיבות, למשל בישיבה של ה-3 באוקטובר,
ה-5 באוקטובר, ה-5 באוקטובר, ה-6 באוקטובר, ראש המוסד לא השתתף בישיבה,
ואם הוא בחו"ל - יכול להיות - אין אף אחד מהמוסד שמתחף בישיבה.

אח"כ רשמה ת.כ.

.41.

ה.כ.

יריין:

אחה ציינט שבישיבה שהיתה ב-29.4 הוא היה
נזכח, והיתה לכך חשיבות רבה. הוא הביע דעה אחרת

לבטרי מאשר ראש אמ"ן אז.

בזית:

דומני שאז הביא אפילו אדם נוסף.

יריין:

יכול להיות. מדוע לא חשבה - מענינת אותי
החשבה מבחינת שיטת העבודה - שהכרחי שבישיבת
כזו יהיה פיוצג גם המוסד בצורה כזו או אחרת? מה גם שאנו יודעים שבימים שם-
1.10 היו מסמכים ממדרגה ראשונה בידיהם, אשר מסרו אותם כך או אחרת. מדוע לא
דאג מישהו שיהיו פיוצגים שם?

בזית:

אני חושב שיש לכך אולי שתי סיבות, בעצם
סיבה אחת ומכניקה מסוימת. למוסד אין סגן
יש ראש מוסד אך אין סגן ראש מוסד, וזהו מוסד ממורר מאד.

היו"ר אגרנט:

יש ראש מוסד ואין סגן?

בזית:

נכון, יש ראש מוסד ואין לם סגן, והמוסד
ממורר מאד מבחינת הסודיות. זאת אופרת שכמידה
מסוימת אין לראש המוסד תחליף.

לסקוב:

"קומפרטמנט פרט".

היו"ר אגרנט:

אני רואה זאת פעם שניה במשך הדיונים האלה.

בזית:

זו פייחת ראשונה, כלומר אין באופן אוטומטי
מישהו שיוכל להחליפו. דבר שני: אני לא יכול

להשיב אם נשלחה אליו הזמנה ללשכתו.

אם אין לו מחליף והוא לא היה בארץ, זו תשובה.

יריין:

יתכן שלא היה בארץ; ולכן לא היה בישיבות?

היו"ר אגרנט:

כן, אלא אם כפי היחה תקלה טכנית, אך אינני
חושב.

גזית:

ב-3.10 אני כמעט בטוח שכן היה בארץ.

יריין:

אני נזכר שהיה מצונן באותם ימים.

גזית:

גם הוא וגם זעירא היו מצוננים.

יריין:

גם אני.

גזית:

כן, זו היחה התקופה.

יריין:

ואולי משום כך לא בא. יכולה להיות גם תקלה
של מזכירות או של מזכירה, אך אין ספק שהוא

גזית:

הוזמן.

בלי ספק שהוזמן?

יריין:

כן.

~~***~~

גזית:

אני לא מסמן במקרה זה, אך לגבי ה-26.9 נאמר
על-ידו שלא הוזמן.

יריין:

לדיון שהיה אזל ראש הממשלה ב-26.9 הוא
לא הוזמן.

לסקוב:

זו
או היחה/תקלה.

גזית:

יריין:

נדבר עכשיו בצורה יותר מעשית. ישנו ראש

מסוד - "צ"ף אוף דה סי.אי.א" -

אשר כפוף לראש הממשלה. יכול ~~להיות~~ שהוא מצונן, האם איש אינו מרגיש שהוא
איננו בישיבה ואינו מדבר? האם זה בסדר?

גזית:

אני אומר איך אני רואה את זאת. זו לא תשובה

שחספק אותך מבחינה מפסדית. מאחר שראש הממשלה

ועוד כמה אנשים יודעים בעצם את החומר שלו, ויודעים * כעצם גם באופן כללי,
בוודאי שלכל אדם יש משהו להוסיף בישיבה אשר מתפתחת בצורה מסוימת, אך אודעים
באופן כללי את גישתו לנשוא, כי הביע אותה יום קודם לכן.

יריין:

יום לפני מה?

גזית:

יום לפני שהאריך נחון, יום-יומיים לפני מרוע

מסוים. לכן אם תשאל אותי אם הרגשתי בחסרונו,

למרות שאני יכול לחבב אותו, הרי לגבי הפרק---

יריין:

החשובה אינה מניחה את הדעת, אני "אנטיסמפיטד"

אומר לך למה, כדי להראות כמה ההנחה הזו מוטעית. אם

אגיד לך שב-1.10 הגיעה ידיעה ממדרגת ראשונה אל המוסד, והידיעה הזו לא הועברה

כחומר גולמי, למרות שהיא אל משרד ראש הממשלה, בגלל תקלה או לא תקלה, כלומר לכאורה
אפשר לומר, אילו ראש המוסד היה כן נוכח בישיבה שהיתה ב-3.10, יכול להיות
שהיה מוציא את הידיעה הזו ואומר כך וכך.

גזית:

תרשה לי להשיב בחוד אצט שמקבל כל השנים חומר.

התקלה יותר חסורה כאשר החומר לא הועבר.

יריין:

בסדר.

גזית:

יכול היה ראש המוסד יום קודם להיות בחו"ל, לחזור

ולא לדעת. אילו החומר היה זורם למרות התקלה הזו.

לדעתו זה חסוד סאר.

זה ברור.

יריין:

לו ראש אמ"ן לא היה או לא היה מזומן, היו מרגשיים?

נבנצאל:

כן, כי ראש אמ"ן הכיא את האינטגרציה של החוסר הצבאי של המוסד.

גזית:

ועוד שאלה, שאם אינך רוצה, אינך חייב להשיב עליה. אולי אני אפילו יודע את התשובה שחיתן, שדוקא

יריין:

בגלל ההסווריה שלך, שספרת.

ממחי הוא מזפיע כרשימת הנוכחים?

היו"ר אברנט:

מה-3,10 הוא מזפיע כרשימת הנוכחים.

יריין:

זאת צריך עוד לבדוק.

היו"ר אברנט:

אני רק רוצה לשאול אותך שאלה קצרה: מי חייב להזמין אותו לישיבות? על מי האחריות להזמנתו

לישיבה? צאצא?

לישיבה צבאית או מודיעינית, לישיבה שנחשבת למודיעינית

גזית:

צבאית, זה מתבצע באמצעות הלשכה, אבל הקטליזטור

הוא המזכיר הצבאי כסובן.

בלשכה ראש הממשלה?

היו"ר אברנט:

כן.

גזית:

יריין: השאלה שאני רוצה לשאול אותך, ואינך חייב להשיב

לי עליה, היא זו: בהתחשב בעבר שלך, האם

לדעתך זה בסדר מבחינת השקולים לכוללים לבני המוזמנים, שבכל הישיבות שיש
כאן, שר החוץ ~~היה~~ לא היה נוכח? מבחינתי אתה יכול לא לענות, אם אינך רוצה.

גזית: אני מוכן להשיב על-כך שלא לפרוטוקול.

יריין: לא. שאלתי, האם לפי דעתו זה בסדר, או איך

יכול להסביר זאת. התשובה היא שהוא מוכן להשיב

אך לא לפרוטוקול.

היו"ר אגרנט: אפשר להשאיר זאת, אין צורך להשיב.

יריין: לכן נתתי לו אפשרות לא לענות.

לנדא: אני חוזר לתקופה שהיית מנהל משרד החוץ. מה הייתה

הערכת מחלקת החקר במשרד החוץ?

גזית: לא רק באותה תקופה אלא למעשה מאז נהלתי אותה

בפרעל לראשונה, מ-1949/50, - הייתי סבור שהיא

צריכה לעבור ראורגניזציה רצינית.

לנדא: באיזה כוון?

גזית: כוון הראורגניזציה נשתנה אצלי כגלל השתנות הנסיבות

ובגלל מכנה שהתפתח כצורה מסוימת בקהילת הסודיעין.

מיו"ר אגרנט:

כלומר בחקופה שהיית מנכ"ל. מהי?

בזית:

מנכ"ל הייתי רק ב-1972.

היו"ר אגרנט:

בחקופה שהיית סגן מנכ"ל.

בזית:

בשנים 1965 עד 1967. באופן כללי חשבתי בכל אותן שנים, ב-1965 עד 1967 וב-1972, עם וריאציות

קטנות בין השנים, בערך את הדברים הנאים... זה לא כל-כך שייך לדעתי, זה יקח בערך רבע שעה של הסבר.

ידין:

אם היו"ר ירשה לי, אחקן את השאלה. הייתי מעוניין לשמוע מחשבות, רק במידה שמחשבות אלה סוכמו והוצעו

לשר החוץ על-ידיך.

בזית:

יש לי מספר קצר מאד, אני מקווה שאוכל לאתרו, משנת 71 לפני שנחשפתי מנכ"ל.

לנדוי:

האם אחת מסכים לנושא שהובא לפנינו, שמחלקת החקר אין זה מתפקדה להגיע להערכות עצמאיות

משלה, של חומר מודיעיני וחומר מדיני?

בזית:

אני סבור שאין זה מתפקידה להגיע להערכות בנושאים מסוימים שהיא אינה קומפוננטה לעסוק בהם וזה מיותר לעסוק בהם. אני סבור שזה נחוץ שתגיע לסינסזות בנושאים אחרים, כלומר יש מקום להגדיר מחדש את משימותיה של מחלקת החקר.

לנדוי:

זה כחוב בנייר שלך?

בזית:

אני לא זוכר את הנייר, אך יש בו רמזים. אנסה להשיג

את הנייר.

(הפסקה-)

לפני כן רשמה ת.כ.

ועדת החקירה - 6.12.1973

ישיבה יא' אחה"צ

ס"י

- לסקוב:** לי יש שאלה בקשר עם סינתיזה שהיא בין מדיניות ובין בטחונות. למשל, באיזה מקום נעשית הסינתיזה או נעשית הערכת מצב, וכחוצאה מזה פעולות? אם גניח, ניקח מקרה שבו חוץ ובטחון משתלבים חזק, כמו ההתמוטטות באפריקה שנגמרה בחכש ואיפשרה את הסבירה של באב-אל-מנדב, או ההתמוטטות באירופה; או ההשפעה הצרפתית באירופה שהלכה והגיעה עד שרי החוץ בכריסל. ואירופה בשבילנו זה מקור לחימוש, זה מקור למסחר, מקור לפיתוח. והיה איזה עורף. וענין הנפט, שהיה ברור מראש שנתיים, שלוש או ארבע שנים שהם הולכים לחסוך את הנפט ולקבל הכנסה קבועה על-ידי זה שיעלו את המחירים, וזה נהפך פתאום ל"כלאקמייל" נגדנו באיזו צורה שהיא. ובכך אלה אספקטים ברורים מדיניים בטחוניים, שבאיזה שהוא מקום הם היו צריכים לכוא כצורת הערכה, וכחוצאה מזה - נקיטת פעולה.
- ס. גזית:** יש התייעצויות מתמידות. למשל, היה פורום שקראו לו פורום אפריקה, שהיה מתכנס בדרך כלל בחל-אביב, והגיע עד לדרג של סגן מנהל כללי לענייני אפריקה, שזה דרג גבוה בעצם, מפני שבפניני אפריקה המפורטים בכל זאת זהו הדרך המסליץ והקובע, בהרכב של "המוסד" ושל צה"ל.
- היו"ר אגרנט:** אמ"ן?
- ס. גזית:** אמ"ן, אבל מה שבשעתו היה יותר אצטאץ אצ אצ קובע, כי זה היה הגוף המעורב בזה, זו הייתה אותה יחידה שעסקה בקשרי חוץ צבאיים. צה"ל היה פעיל בקונגו, היה פעיל באוגנדה, היה פעיל באחיוסיה, היה פעיל בצורת נח"ל וגדנ"ע בהרבה ארצות אפריקה.
- היו"ר אגרנט:** זה ביחס לאפריקה.
- ס. גזית:** אני נותן את זה כדוגמה. אני אומר שיש פורומים שונים.
- לסקוב:** טוב, זה "וורקינג פורום". מי היה מקים את המצע?
- היו"ר אגרנט:** זה בקשר עם נושא הנפט?
- לנדוי:** אפריקה.
- ס. גזית:** לא, אני מפרט.

ועדה החקירה - 6.12.1973

0580 ס.י.

ישיבה י"א - אחה"צ

- לסקוב: אפריקה, חכש, כאב-אל-מנדב.
- היו"ר אגרנט: בקשר עם איזה נושא, למשל?
- לסקוב: למשל, הרוגמה שהוא נותן, זה פורום של אפריקה.
- ס. גזית: אני נשאלתי למשל כיצד מכררים, כיצד מביעים לסיכום, להערכה.
- היה פורום שני... .
- לסקוב: עוד בקשר לפורום הזה. הפורום הזה היה צריך לבוא לידי מישהו, שהוא כטחון, שהוא חוץ, ושהוא צה"ל... .
- היו"ר אגרנט: מה עשה הפורום הזה?
- ס. גזית: הפורום הזה, שהיה מתכנס כל כמה שבועות, היה דן בצורה מפורטת הייתי אומר בעיקר בכעיות הנוערות, המראיגות, שהיו לנו באפריקה. היה מסכם את זה, החילה באיזה מין מצע לדיון, אחר כך היה מסכם את זה בצורת פרוטוקול יוחר ארוך או יוחר קצר, וזהוהר היה מוכא, כל אחד היה מביא את זה לדרג הכא שלו.
- היו מכינים מצע לדיון, בדרך כלל. המינימום וראי היה סדר יום, אבל בדרך כלל מצע לדיון. אחר כך היה הדיון עצמו, ואחר כך היה סיכום הדיון וגלגול הענין הזה הלאה.
- היו"ר אגרנט: מה פירוש "גלגול הלאה"?
- ס. גזית: כלומר, נניח הסמנכ"ל לעניני אפריקה היה מרווח למנכ"ל, היה מרווח לשר החוץ; ב"מוסר" - זה היה מביע לראש "המוסר"; בצה"ל זה היה מביע, אני חושב בדרך כלל, לעוזר שר הכטחון, שהיה מכריע בנושאים האלה. ופעם פעמיים זה הגיע... .
- היו"ר אגרנט: הסמנכ"ל היה מרווח למנכ"ל של משרד החוץ?
- ס. גזית: כן, או לשר החוץ, או לשניהם יחד או כנפרד. יש גם מהליכים לא פורמליים בדברים כאלה.
- היו"ר אגרנט: והצבא?

ס. גזית:

בצבא זה היה מגיע כרוך כלל עד לדרג של עוזר שר הבטחון,

שהיה עוסק בזה במישרין. אבל למשל, כשנחקלה החלטה

די קובעת בנושא הזה, היה זה ביוזמתו של שר הבטחון, שפיתח אז ענין ופעילות

כנושא אפריקה, לפני כשנה, ונעשתה אז ריאורגניזציה מסויימת אחרי מסבר

אובגודה, כלומר אחרי אפריל 1972, דומני.

היו"ר אגרנט:

גם ל"מוסר" זה היה הולך?

ס. גזית:

גם למוסר, ודאי, כי המוסר היה פעיל שם. למוסר גם

יש איזה גוף מחקרי קטן.

היו"ר אגרנט:

מה היה אחרי מסבר אובגודה?

ס. גזית:

נשאלתי מי במשרד הבטחון. אמרתי שבדרך כלל עוזר

שר הבטחון. אבל למשל, בשנה שעברה, אגב ענין אובגודה

והלקחים, שר הבטחון יזם אז כמה שינויים וכמה ריונים, שגם נחבצו.

היו"ר אגרנט:

כמה ריונים בפורום הזה?

ס. גזית:

לא. אני אא סטיחי קצת. כל הזמן הפורום גם כן ישב...

היו"ר אגרנט:

כן, אבל ריונים בין מי הוא היה יוזם?

ס. גזית:

למשל, שר הבטחון יזם ריון אצלו, בהרכב רחב, כא גם משרד

החוץ, אני הייתי במקרה שם, דומני עם שנים-שלושה אנשים.

היה ריון אצלו שבו היה הסמנכ"ל לעניני אפריקה. היו, אני חושב, הריסר ריונים

או עשרים ריונים לפחות, כשחלקם אצל צ'רה, עוזר שר הבטחון, חלקם אצל כמנכ"ל

במשרד החוץ אז.

או חבש למשל. בענין חבש היה ריון לפני כחצי שנה אצל

ראש הממשלה. כלומר, אם כי אי אפשר לתח כללים ברורים, אבל התהליכים האלה

מביאים לריונים בפורומים שונים.

ירין:

אבל למעשה, בחשוכה לשאלה של רב-אלוף לסקוב, אין פורום

מסודר קבוע שדן באותן הבעיות המדיניות אסטרטגיות ומכין

את זה, אחר כך אולי מטיל על סמנכ"לים מה דעוורים שם להכין "פויפר'ס". אין

פורום כזה למעשה.

0582

ס.י.

ועדת החקירה - 6.12.1973

ישיבה י'א - אחת"צ

ס. גזית:

אלא אם כן נגרוס ש...

ירי:

פורום אפריקה זה לאפריקה. אבל אנחנו לא מדברים רק

על אפריקה. למשל מלטה...

ס. גזית:

אז למשל, אני בשעתו היאמתי עם המוסד, כשהייתי מנכ"ל

משרד החוץ, שהסמכ"ל לעניני אירופה ייפגש עם האנשים

שעוסקים בעניני אירופה באופן קבוע, כעניני המוסד. זה היה כבר לקראת סוף

כהונתי. אינני יורק אם נפגשו מאז חמש פעמים. הראו, יש כמובן גם דיונים

לא פורמליים.

היו"ר אגרנט:

שהסמכ"ל לעניני אירופה ייפגש עם מי?

ס. גזית:

עם המוסד, שהוא פעיל באירופה כמובן.

רוכ ההחייעצויות וההחלטות פתקבלות כשיטה לא פורמלית,

על-ידי זה שעושים ישיבה מיוחדת אד הוק, לענין; על-ידי זה שמתקשרים ונפגשים,

ואנשים באים הנה, ואנשים נוסעים לתל-אביב, וכיו"ב. אני זוכר למשל שני

דיונים, בנוסף למה שהזכרתי קודם, אצל ראש הממשלה: אחד מהם היה מוקדש לבעיית

הנפש מהמפרץ הפרסי, בעיית הבסתון זה היה אז, הבטיחות יותר נכון.

לסקוב:

מתי זה היה?

ס. גזית:

צא צא צא צא אני חושב שזה היה במאי-יוני שנה שעברה,

1972. הייתה איזו יריעה אז שג'ורג' חבש עומד להתנכל

לספינות באמצעות הרפובליקה של דרום-הים, האי פריס וכיו"ב. היה אצלה דיון

עם שר התחבורה, עם שורה של שרים, וזה הוקדש לנושא הזה.

לסקוב:

הנקודה לא הובנה. חרשה לי להבהיר את הנקודה. הנקודה

היא זאת: ב-1967 לא אנחנו סגרנו את הסואץ. ב-1967

סגר את הסואץ נאצר. והנה ב-1973, במקום שאנחנו, עם אותן המדינות שנפגעו

בגלל שלא נתאפשר הסחר שלהן דרך הסואץ ושנפגע ענין הנפש שלהן, במקום שהם

ילחצו על המצרים לפתוח את הסואץ - הם לוחצים עלינו, שלא אנחנו סגרנו את

הסואץ, שאנחנו נצא, כדי שהמצרים יוכלו לפתוח את הסואץ. כלומר זה דבר מ-1967.

לא אנחנו סגרנו את הסואץ. הם יכלו לעבור. כל המדינות של מזרח אפריקה

נפגעו קשה מאד; כל המרינות של מזרח היס התיכון נפגעו קשה מאד; כל המרינות שמקבלות נפט נפגעו קשה מאד. הרויחו היפנים, שיש להם בינתיים גם אניות גדולות. ומי הפך את הנושא הזה, שהוא לתפיסתנו גם כסחורני, למנוף נגד?
ס. גזית: אינני בטוח שכך הייתה הבעיה מבחינת המרינות האפריקניות.

היה זה אולי יותר קל לנו אילו זו הייתה א הבעיה. ראשית, עד א לחארין מסויים, עד שהחזילה אובנדה, עד אפריל שנה שעברה - היחסים נמשכו. הם לא טענו את הטענה של תעלת סואץ כטענה מרכזית בדרך כלל. אם חלה החסוטטות, הרי הרי לא חלה בגלל תעלת סואץ, היא חלה בגלל אותם הדברים, שעכשיו - בצורה שונה קצת - אנהנו רואים את אותותיהם במקומות אחרים, מעבר לאפריקה. כשהענין שטמו סולידריות אפריקנית, וכסף של קדאפי, וקצת כסף של פייסל, וקצת רויקליזם אפריקני, וקצת חוסר רצינות - אם מותר לומר כך "ריסריספספול" - בעניני אפריקה, - כל זה חקר יחדיו כדי להביא לתוצאה לא טובה.

אילו נניח זה היה הדבר המציק לקנייטה - אפשר היה לדבר אתו. או אילו זה מה שמציק להיילה סלאסי - אפשר היה לטפל בזה. זו לא הייתה לדעתי הבעיה.

לסקוב: האם זכור לך, מראש השנה ועד יום כיפור, איזה שהוא גורם שלא נתן שקט ומרגוע לאף אחד, והזהיר והחריע ואמר שבימים הקרובים הולכת להיות מלחמה, ושזה הרומה וכו' ששום דבר לא קורה? לא, להיפך. בין ראש השנה ליום הכיפורים היינו עסוקים
ס. גזית:

בדברים אחרים. כלומר, הייתה מודעות מלאה. היינו עסוקים בענין רינה, בענין שנאו, ענין קרייסקי. ראש הממשלה נסעה לשטרסבורג. הייתה מודעות מלאה מאז הייתי אומר ראשית ספטמבר, ולבסוף מאז ה-24-25 בספטמבר, שהמערך הסורי הוא בכוונות מלאה. אבל המערך הסורי, כפי שנאמר כבר קודם, היה בכוונות מלאה כבר כמה וכמה פעמים. המערך המצרי היה בכוונות מלאה.

בהרכה התייעצויות, אינני יודע אם הדבר הזה מופיע גם בפרוטוקולים, ראשי אמ"ן וארמטכ"ל אמרו - אני שמעתי את זה מהם כמה פעמים - שכאשר המערך הוא בכוננות מלאה, ישנה אפשרות של הפתעה, ואפשר חוץ - אינני זוכר אם אמרו חצי שעה או חוץ כמה שעות - להפעיל אותו.

היו"ר אגרנט: המערך שלנו?

ס. גזית: המערך שלהם. כלומר כשיש לך מערך כזה ערוך, הסורי, כפי שהוא היה בשנת...
ידין: עכור פתיחה באש, אבל לא עכור צליחה למלחמה גדולה.

ס. גזית: כן, אני מדבר על הסורי למשל.
היו"ר אגרנט: שמעת את אותם הדברים מפי הרמטכ"ל, ומי עוד?

ידין: זה ישנו למעשה בחומר שיש לנו.
לסקוב: אני רוצה לשמוע מה שהוא אומר.

ס. גזית: על כל פנים, היחה מודעות שהמערך הסורי הוא בכוננות.
היו"ר אגרנט: את זה אתה שמעת החל מ...?

ס. גזית: מראשית ספטמבר. אבל עד כמה שאני זוכר, היה איזה מידע נוסף, מבוסס על צילום אוויר, ב-24-25 בספטמבר,
היו"ר אגרנט: שהיווה הוכחה אחרונה נוספת שהמערך הזה הוא מערך מוכן, עם עוד 150 תותחים, או

היו"ר אגרנט: שהמערך הזה הוא מה?

ס. גזית: בכוננות מלאה, במצב של אפקטיביות מכסימלית.
היו"ר אגרנט: אני רוצה לשאול אותך: האם לא הייתה איזו שיטה, לא

במשרד ראש המטלה, לא במשרד החוץ, של קידום מוסד כמו "כריין טראסט", או "פוליס פלנינג קומיטי", שיבדוק נושאים מסויימים בצורה יסודית מאד ויגיש תזכירים, וזההיה/אגאג בקשר עם הנושאים האלה, עם אנשים שהם מומחים לזכר. כמו שקיים בארצות-הכרית.

ס. גזית: אגיד לכם מה כן היה. קודם כל טוב, שהבחינה הכללית, זה לא נכון א) שבכל מקום בעולם יש גופים כאלה. יש

מקומות מועטים בעולם שיש גופים כאלה. ברוב הארצות בעולם אין גופים כאלה. זה ראשית. שנית, במקומות שיש גופים כאלה, "פוליס פלנינג" - דחקראו בעניין

ועדת החקירה - 6.12.1973

ס.י.

ישיבה י'א - אהה"צ

זה את הזכרונות של ג'ורג' קנון - הרי ההצלחה והחיסכול הם לא תמיד
בפרופורציות הנכונות.

היו"ר אגרנט: זו איננה ראייה שלא צריך להיות. זו רק ראייה שמי

שצריך להתייחס לזה איננו מתייחס לזה. אני קראתי

את הוברים האלה של ג'ורג' קנון. וזה חבל מאד. זה הרעיון ההפוך.

ס. גזית: כן. אז שוב, אני כפרפקציוניסט מצטער על כך. אבל

אני חייב לציין את שתי ההערות האלה.

אבל מה שקיים בכל זאת, ודוקא אני תמיד אחד מן הקרבנות

לזברים כאלה: סקיימס "טאסק טרוסס" (?) על בסיס אד הוק. למשל, בסוף שנת

1970 וכראשית שנת 1971, לפני שיארינג חידש את שליחותו, אני ריכזתי כמה

וכמה צוותים, הייתי מין רכז כזה של צוותים: צוות אחד היה כראשותו של

זנבר, שהוא עכשיו נגיד הבנק, בנושא הפיצויים, נושא הפלייסיים.

היו"ר אגרנט: זה כשהיית מנכ"ל משרד החוץ?

ס. גזית: לא, הייתי אז סמנכ"ל. צוות שני היה בנושא גבולות,

כראשותו של האלוף יריב. צוות שלישי היה הצוות המשפטי,

על הצד החוזי של הסכם שלום, של הסדר ליישוב הבעיה, נקרא לזה. צוות רביעי

היה צריך לעסוק בנושא המקומות הקרושים, ומטעמים שהם כרגע לא חשובים, לא פעל.

אם פותר לי לגלות, כרגע זה, לקראת ועידת ז'נבה, שוב אנהנו עוסקים בזה.

למרות שאפשר להגיד שיש כבר חמשה חיקים - עושים את זה מחוש.

ובכן זה קיים. אני יכול לחת לכס הרבה רוגמאות כאלה.

ולמרות שהייתי רוצה שיהיה משהו יותר טוב לכולנו, אבל יש הרבה פעילות בתחומים

האלה.

היו"ר אגרנט: הצוותים האלה היו כולם מורכבים מאנשים בחוץ הממשלה -

ממשלה כמובן הרחב, אנשים של משרד החוץ וכו'?

ס. גזית: לא, לא תמיד.

ס.י.

0586

ועדה החקירה - 6.12.1973

ישיבה י'א - אהה"צ

- האם צירפתם יועצים מומחים מחוץ למסגרת הממשל?
היו"ר אברנט:
- כן. אני גם נזכר בעבר כמקרים כאלה. אבל למשל, ברבע
ס. גזית:
- זה...
לא ברבע זה, אבל מה שהיה קודם.
היו"ר אברנט:
- כן. זכור לי, אפילו ב-1949, שהיה צוות. אינני יודע
ס. גזית:
- אם זה היה מחוץ או בפנים. אבל נניח, היה יהודי כשם
ליפשיץ, ליף ז"ל, איש הקרן הקיימת נרמה לי הוא היה, הבין בקרקעות...
נבנצל:
- זלמן.
ס. גזית:
- זלמן, כן
לסקוב:
- עניני פליטים ופיצויים.
ס. גזית:
- אז אינני יודע אם הוא היה בפנים או בחוץ.
היו"ר אברנט:
- זה היה ב-1949. אבל אני מדבר על תקופה יותר מאוחרת.
ס. גזית:
- כן. יותר מאוחר, ב-59-1958, למשל, שוב בנושא הפיצויים
והפליטים, היחה מה שנקראה "ועדת עזרא". היא לא החכוונה
להיקרא על שם עזרא דגין, אבל במקרה הוא היה שם המרכז. וגם היא, עד כמה
שאני זוכר עכשיו, הקיפה אנשים רבים.
אם אתם זוכרים, גם ב-1967 - קבוצת הפרופסורים, אחר כך
קבוצת רחובות. אז אולי רחובות נחכוונה מעצמה. אבל הפרופסורים קיבלו פחות
או יותר סיוע.

אחרי כן רשמה ל.צ.

0587

היו"ר אגרנט:

האם אתם הקמתם למשל צוות כדי ללמוד את בעיות
הנפטי?

בזיח:

כן, בנושא הנפטי, אחרי הצד הזה של העניין מי עסק
בחור צוות אינני יודע כל-כך, אבל למשל במשרד החוץ
עשיתי מינוי בשעתו, או כעצם הידועה מינוי של אדם שלא היה שנה-שנתיים,
חידשנו מינוי שלו כיועץ בענייני נפטי.

היו"ר אגרנט:

מי?

בזיח:

יהודי בשם שמואל יערי. חידשנו את המינוי שלו כיועץ
לענייני נפטי. אינני יודע בדיוק באיזה צוותות הוא
עובד וכו', אבל לא צריכה להיות שום בעיה, אם הוא רוצה. אתן דוגמה נוספת
אולי בנושא זה, הוצאנו ניירות לפני שנה אולי גם יותר מאוחר אינני נזכר כרגע
זה, בנושא המשמעות של הרזרבות במטבע זר שבידי הערבים. זה הוצא על-ידי
אגף הסודיעין של צה"ל, אבל בהכנה הנייר, למרות שזה לא נזכר שם, בהכנה
הנייר עסק גם בנק ישראל. דומני שד"ר שפר עסק בזה, בכל-אופן הוא קרא את
הנייר בחור"ק קולטאלטנט" וכו'. כך שזה קיים. זה הלוי.

היו"ר אגרנט:

אני הנחתי שממרחם את השאלות בעניין זה.

לסקוב:

אני גמרתי.

היו"ר אגרנט:

אתה רוצה להוסיף משהו?

בזיח:

לא.

היו"ר אגרנט:

איני צריך לומר לך שזה הכל סודי בדרגת סודיות
 עליונה. כל העדות הזאת אין מדברים עליה בפורום
 אחר. חובתי לומר זאת לכל אלה שמדפיעים כאן אפילו אם זה סוכן סאליו.
 אני מודה לך מאד. אני מכקש שתדאג שנקבל את

החוקרת שדובר עליה.

סיכמתי עם המזכיר שאני אצלם אותה ואשלח אותה סחר
 בבוקר, כי כאן אין מקוונת צילום.

גזית:

הישיבה ננעלה בשעה 18.05